

Препорака бр. 200

Препорака во врска со ХИВ и СИДА и светот на трудот (2010)

Генералната конференција на Меѓународната организација на трудот,

Свикана во Женева од страна на Управниот орган на Меѓународната канцеларија на трудот, се состана на својата 99-та седница на 2 јуни 2010 година, и

Нагласувајќи дека ХИВ и СИДА имаат сериозно влијание врз општеството и економиите, во светот на трудот, во неговиот формален и неформален сектор, врз работниците, нивните семејства и лицата што ги издржуваат, врз организациите на работодавачите и работниците и врз јавните и приватните претпријатија и ја попречуваат можноста за добивање пристојна работа и одржлив развој, и

Упатувајќи на важноста на улогата на Меѓународната организација на трудот во третирањето на прашањата поврзани со ХИВ и СИДА во светот на трудот и потребата организацијата да ги зајакне своите напори за постигнување социјална правда и борба против дискриминацијата и стигматизацијата поврзани со ХИВ и СИДА во сите аспекти на своето работење и мандат, и

Потсетувајќи на важноста од намалување на неформалната економија преку постигнување пристојна работа и одржлив развој, со цел подобра мобилизација на светот на трудот во одговорот на ХИВ и СИДА, и

Нагласувајќи дека високите нивоа на социјална и економска нееднаквост, недостигот на информации и свесност, недостигот на доверливост и недоволниот пристап и придржување до терапија, го зголемуваат ризикот за пренесување ХИВ, стапките на смртност, бројот на деца што загубиле еден или двајцата родители и бројот на работници што се вклучени во неформална работа, и

Имајќи предвид дека сиромаштијата, социјалната и економската нееднаквост и невработеноста го зголемуваат ризикот од недостиг на пристап до превенција, третман, грижа и поддршка, а со тоа се зголемува ризикот за пренос, и

нагласувајќи дека стигмата, дискриминацијата и заканата за губење на работното место за луѓето засегнати од ХИВ или СИДА претставуваат пречки да се дознае сопствениот ХИВ-статус, со што се зголемува ранливоста на работниците во однос на ХИВ и се прекршува нивното право на социјални бенефиции, и

Земајќи предвид дека ХИВ и СИДА имаат поголемо влијание врз ранливите и групите под ризик, и

Имајќи предвид дека ХИВ влијае и врз мажите и врз жените, иако жените и девојките се под поголем ризик и поранливи во однос на ХИВ-инфекцијата и се диспропорционално погодени од пандемијата на ХИВ во споредба со мажите, како резултат на родовата нееднаквост, а според тоа, зајакнувањето на жените е клучен фактор во глобалниот одговор кон ХИВ и СИДА, и

Потсетувајќи на важноста на заштитата на работниците преку сеопфатни програми за безбедност и здравје при работа, и

Потсетувајќи на вредноста на Кодексот практики на МОТ во врска со ХИВ/СИДА и светот на трудот од 2001 година, како и потребата да се зајакне неговото влијание, знаејќи дека постојат ограничувања и недостатоци во неговото спроведување, и

Нагласувајќи ја потребата од промоција и спроведување на меѓународните конвенции и препораки за трудот и другите меѓународни инструменти што се важни за ХИВ и СИДА и светот на трудот, вклучително оние што го промовираат правото на највисок можен стандард во однос на здравјето и стандардите за пристоен живот, и

Потсетувајќи на специфичната улога на организациите на работодавачи и работници во промоцијата и поддршката на националните и меѓународните напори како одговор на ХИВ и СИДА во, и преку светот на трудот, и

Нагласувајќи ја важната улога на работната средина во однос на информирањето за, и пристапот до превенција, третман, грижа и поддршка во националниот одговор кон ХИВ и СИДА, и

Потврдувајќи ја потребата од продолжување и зголемување на меѓународната соработка, особено во контекст на Заедничката програма на Обединетите нации за ХИВ/СИДА, за поддршка на напорите да се реализира оваа Препорака, и

Потсетувајќи на вредноста од соработката на национално, регионално и меѓународно ниво со структурите што се справуваат со ХИВ и СИДА, вклучително здравствениот сектор и соодветните организации, особено оние што ги застапуваат луѓето кои живеат со ХИВ, и

потврдувајќи ја потребата од воспоставување меѓународен стандард, со цел да се дадат упатства за владите и организациите на работодавачи и работници во дефинирањето на нивните улоги и одговорности на сите нивоа, и

Одлучувајќи се за донесување определени предлози во однос на ХИВ и СИДА и светот на трудот, и

Утврдувајќи дека овие предлози треба да добијат форма на Препорака;

на седумнаесетти јуни, две илјади и десетта година, ја донесува следнава Препорака, што може да се наведува како Препорака за ХИВ и СИДА, 2010.

I. Дефиниции

1. За целите на оваа Препорака:

а) *ХИВ* се однесува на вирусот што е причинител на имунолошки недостаток кај човекот, вирус што го оштетува човечкиот имунолошки систем. Инфекцијата може да се спречи со помош на соодветни мерки;

(б) *СИДА* се однесува на синдромот на стекнат имунолошки недостаток, кој резултира од напредни фази на ХИВ-инфекцијата и се карактеризира со опортунистички инфекции или тумори поврзани со ХИВ, или и двете;

(в) *лица што живеат со ХИВ* се лицата што се инфицирани со ХИВ;

(г) *стигма* значи општествено обележување, кое, поврзано со определено лице, најчесто предизвикува маргинализација или претставува пречка кон целосното уживање на правото на социјален живот од страна на лицето инфицирано со ХИВ или засегнато од ХИВ;

(д) *дискриминација* значи какво било разграничување, исклучување или претпочитање, кое има како последица поништување или нарушување на еднаквите можности или третман при вработување или во професијата, како што е предвидено со Конвенцијата и Препораката против дискриминација (вработување и занимање), 1958 г.;

(ѓ) *засегнати лица* значи лицата чии животи се промениле од ХИВ или СИДА, како последица од поширокото влијание на пандемијата;

(е) *разумно приспособување* значи секоја измена или приспособување на работата или работната средина, во разумни граници, што ќе му овозможи на лицето што живее со ХИВ или СИДА да добие пристап до, или да учествува или да напредува во работата;

(ж) *ранливост* значи нееднакви можности, социјално исклучување, невработеност или несигурно вработување, што резултира од социјални, културни, политички и економски фактори кои придонесуваат тоа лице да биде поподложно на ХИВ-инфекцијата и на развивање СИДА;

(з) *работно место* се однесува на секое место каде што работниците ги вршат работните активности; и

(с) *работник* се однесува на сите лица што работат под која било форма или договор.

II. Опфат

2. Оваа препорака ги опфаќа:

(а) сите работници што работат под сите форми или договори и на сите работни места, вклучувајќи:

(i) лица на кое било работно место или која било професија;

(ii) оние што посетуваат обука, вклучително практиканти и приправници;

(iii) волонтери;

(iv) лица што бараат работа и лица што аплицирале за работа; и

(v) отпуштени или суспендирани работници;

(б) сите сектори од економијата, вклучително јавниот и приватниот сектор и формалната и неформалната економија; и

(в) вооружените сили и униформираните служби.

III. Општи принципи

3. Следните општи принципи би требало да се применуваат за сите активности од националниот одговор кон ХИВ и СИДА во светот на трудот:

(а) одговорот кон ХИВ и СИДА треба да се препознае како придонесување за остварувањето на човековите права и основните слободи и родовата еднаквост за сите, вклучително работниците, нивните семејства и лицата што ги издржуваат;

(б) ХИВ и СИДА треба да се прифатат и да се третираат како прашање поврзано со работното место, што треба да биде вклучено во основните елементи од националниот, регионалниот и меѓународниот одговор кон пандемијата, со целосно учество на организациите на работодавачи и работници;

(в) не треба да има дискриминација или стигматизација на работниците, особено на лицата што бараат работа или што аплицираат за работно место, врз основа на нивниот реален или претпоставен ХИВ-статус или фактот што припаѓаат на различни региони од светот или сегменти од популацијата за кои се смета дека се под поголем ризик или се поранливи во однос на ХИВ-инфекцијата;

(г) основен приоритет треба да биде превенцијата на сите начини на пренесување ХИВ;

(д) работниците, нивните семејства и лицата што ги издржуваат треба да имаат пристап до, и да може да ја искористат превенцијата, третманот, грижата и поддршката во однос на ХИВ и СИДА, а работното место треба да игра соодветна улога во олеснувањето на пристапот до овие услуги;

(ѓ) треба да се согледа и да се зајакне учеството на работниците и нивното вклучување во создавањето, спроведувањето и процената на националните програми и програмите на работните места;

(е) работниците треба да имаат корист од програмите за да ги спречат специфичните ризици од пренесување ХИВ и другите преносливи болести, како што е туберкулозата, на работното место;

(ж) работниците, нивните семејства и лицата што ги издржуваат треба да уживаат заштита на нивната приватност, вклучително доверливост поврзана со ХИВ и СИДА, особено во однос на нивниот ХИВ-статус;

(з) од ниту еден работник не треба да се бара да подлежи на тест за ХИВ или да го соопшти својот ХИВ-статус;

(s) мерките за третирање на прашањето за ХИВ и СИДА во светот на трудот треба да бидат дел од националните развојни политики и програми, вклучително оние поврзани со трудот, образованието, социјалната заштита и здравјето; и

(и) заштита на работниците во професиите што се особено изложени на ризикот од пренесување ХИВ.

IV. Национални политики и програми

4. Членките треба:

(а) да усвојат национални политики и програми за ХИВ и СИДА и светот на трудот, како и за здравјето и безбедноста на работното место, онаму каде што такви сè уште нема; и

б) да ги интегрираат своите политики и програми за ХИВ и СИДА и светот на трудот во развојните планови и стратегиите за намалување на сиромаштијата, вклучително пристојна работа, одржливи претпријатија и стратегии за генерирање приходи, соодветно.

5. При развојот на националните политики и програми, надлежните тела треба да го земат предвид Кодексот практики за ХИВ/СИДА на МОТ од 2001 година и другите подоцнежни ревизии, другите соодветни инструменти на Меѓународната организација на трудот, како и други меѓународни упатства на оваа тема.

6. Националните политики и програми треба да ги изготвуваат надлежните тела, во консултација со најрепрезентативните организации на работодавачите и работниците, како и организациите што ги застапуваат лицата што живеат со ХИВ, земајќи ги предвид ставовите на релевантните сектори, особено здравствениот сектор.

7. При развојот на националните политики и програми, надлежните тела треба да ја имаат предвид улогата на работното место во превенцијата, третманот, грижата и поддршката, вклучително промоцијата на доброволно советување и тестирање, во соработка со локалните заедници.

8. Членките треба да ја искористат секоја можност за дисеминација на информации во врска со своите политики и програми за ХИВ и СИДА и светот на трудот, преку организациите на работодавачи и работници, другите релевантни субјекти поврзани со ХИВ и СИДА, како и преку каналите за јавно информирање.

Дискриминација и промоција на еднаквите можности и третман

9. Владите, во консултација со најрепрезентативните организации на работодавачи и работници, треба да обезбедат заштита еднаква на онаа што се предвидува според Конвенцијата против дискриминација (вработување и занимање), 1958 г., со цел превенција на дискриминацијата врз основа на реалниот или претпоставениот ХИВ-статус.

10. Реалниот или претпоставениот ХИВ-статус не треба да биде основа за дискриминација што би спречила вработување или континуирана работа или полагање право на еднакви можности, во

согласност со одредбите од Конвенцијата против дискриминација (вработување и занимање), 1958 г.

11. Реалниот или претпоставениот ХИВ-статус не треба да биде причина за престанок на работниот однос. Привременото отсуство од работното место поради болест или обврски за грижа за друго лице, поврзани со ХИВ или СИДА, треба да се третира на ист начин како и отсуствата поради други здравствени причини, имајќи ја предвид Конвенцијата за престанок на работниот однос, 1982 г.

12. Во случај кога постојните мерки против дискриминација на работното место не се соодветни за ефикасна заштита од дискриминација во однос на ХИВ и СИДА, членките треба да ги приспособат овие мерки или да ги заменат со нови и да овозможат нивно ефикасно и транспарентно спроведување.

13. Лицата со заболување поврзано со ХИВ не треба да бидат лишени од можноста да продолжат со вршење на својата работа, со разумно приспособување ако тоа е потребно, сè додека се здравствено способни да го прават тоа. Треба да се охрабруваат мерките за прераспределба на тие лица да работат приспособено на нивните способности, да најдат друга работа преку обуки или да им се олесни нивното враќање на работа, земајќи ги предвид соодветните инструменти на Меѓународната организација на трудот и на Обединетите нации.

14. Треба да се преземат мерки на, или со помош на работното место, со цел намалување на пренесувањето ХИВ и намалување на неговото влијание преку:

(а) обезбедување почитување на човековите права и основните слободи;

(б) обезбедување родова еднаквост и зајакнување на жените;

(в) реализација на активности за спречување и забрана на насилство и вознемирување на работното место;

(г) промовирање активно учество и на жените и на мажите во одговорот на ХИВ и СИДА;

(д) промовирање на вклучувањето и зајакнувањето на сите работници, без оглед на нивната сексуална ориентација и дали припаѓаат на ранлива група; (ѓ) промовирање на заштитата на сексуалното и репродуктивно здравје и сексуалните и репродуктивните права на жените и мажите;
и

(е) обезбедување ефикасна заштита на личните податоци, вклучително и медицинските податоци.

Превенција

15. Стратегиите за превенција треба да се приспособат на националните околности и видот на работно место и треба да ги имаат предвид родовите, културните, социјалните и економските прашања.

16. Програмите за превенција треба да го предвидат следното:

- (а) точни, најнови, релевантни и навремени информации да бидат обезбедени и достапни за сите во културно чувствителен формат и јазик, преку различните достапни канали на комуникација;
- б) сеопфатни програми за образование што ќе им помогнат на жените и на мажите да го разберат и да го намалат ризикот од сите начини на пренесување ХИВ, вклучително пренесување од мајка на дете, како и да ја разберат важноста од промена на ризичното однесување поврзано со инфекцијата;
- (в) ефикасни мерки за безбедност и здравје при работа;
- (г) мерки што ќе ги охрабрат работниците да го знаат сопствениот ХИВ-статус преку доброволно советување и тестирање;
- (д) пристап до сите начини на превенција, вклучително, но не ограничено на гарантирана достапност на неопходните средства, особено машки и женски кондоми и, каде што е соодветно, информации за нивната правилна употреба, како и достапност на профилакса по изложувањето;
- (ѓ) ефикасни мерки за намалување на високоризичните однесувања, вклучувајќи мерки за групите под најголем ризик, во насока на намалување на инциденцијата на ХИВ; и
- (е) стратегии за намалување на штетите врз основа на насоките објавени од Светската здравствена организација (СЗО), Заедничката програма на ОН за ХИВ/СИДА (UN-AIDS) и Канцеларијата за дрога и криминал на Обединетите нации (UNODC) и други релевантни насоки.

Третман и грижа

17. Членките треба да осигурат дека нивните национални политики и програми за здравствените интервенции на работното место ќе бидат дефинирани во консултации со работодавачите и работниците и нивните претставници и дека тие ќе бидат поврзани со услугите на јавното здравство. Тие треба да понудат најширок опсег соодветни и ефикасни интервенции за спречување ХИВ и СИДА и за справување со нивното влијание.

18. Членките треба да обезбедат работниците што живеат со ХИВ и лицата издржувани од нив да имаат целосен пристап до здравствената заштита, без разлика дали таа е обезбедена од јавното здравство, системите за социјално осигурување или приватно осигурување или други модели. Членките, исто така, треба да обезбедат активности за информирање и подигнување на свеста на работниците, за да им овозможат полесен пристап до здравствената заштита.

19. Сите лица што се опфатени со оваа Препорака, вклучително и работниците што живеат со ХИВ и нивните семејства и лицата што се издржувани од нив, треба да имаат право на здравствени услуги.

Овие услуги треба да вклучуваат пристап до бесплатно или ценовно достапно:

(а) доброволно советување и тестирање;

(б) антиретровирусна терапија и обука, информирање и поддршка за придржување до неа; (в) соодветна исхрана што одговара на терапијата;

(г) третман за опортунистички инфекции и сексуално преносливи инфекции, како и други заболувања поврзани со ХИВ, особено туберкулозата; и

(д) програми за поддршка и превенција за лицата што живеат со ХИВ, вклучително психосоцијална поддршка.

20. Не треба да постои дискриминација на работниците или лицата што се издржувани од нив, врз основа на реалниот или претпоставениот ХИВ-статус во пристапот до системите за социјална заштита и шемите на професионално осигурување, или во врска со бенефициите во рамките на тие шемии, вклучително за здравствена заштита и попреченост, како и смрт и бенефициите за наследниците.

Поддршка

21. Програмите за грижа и поддршка треба да вклучуваат мерки за разумно приспособување на работното место за лицата што живеат со ХИВ или заболувања поврзани со ХИВ, имајќи ги предвид посебните национални околности. Работата треба да биде организирана на начин што ќе може да се приспособи на епизодниот карактер на ХИВ и СИДА, како и на можните несакани дејства од терапијата.

22. Членките треба да го промовираат задржувањето на работа и вработувањето на лицата што живеат со ХИВ. Членките треба да земат предвид проширување на поддршката во периодите на вработеност и невработеност, вклучително, каде што е неопходно, можности што генерираат приходи за лицата што живеат со ХИВ или лицата засегнати од ХИВ или СИДА.

23. Онаму каде што може да се воспостави непосредна врска помеѓу работата и ризикот од инфекција, СИДА-та и инфекцијата со ХИВ треба да се разгледуваат како професионално заболување или несреќен случај, во согласност со националните процедури и дефиниции, како и имајќи ја предвид Препораката за списокот професионални заболувања, 2002 г., како и другите соодветни инструменти на Меѓународната организација на трудот.

Тестирање, приватност и доверливост

24. Тестирањето мора да биде единствено на доброволна основа и без никакви присилувања, а програмите за тестирање мора да бидат усогласени со меѓународните упатства за доверливоста, советувањето и за согласноста.

25. Тестирањето за ХИВ или другите форми на испитувања за ХИВ не треба да се бараат од работниците, вклучувајќи ги и работниците мигранти, лицата што бараат работа и оние што аплицирале за работа.

26. Резултатите од ХИВ-тестирањето треба да бидат доверливи и да не претставуваат закана за пристапот до работа, стаж, сигурноста на работното место или можностите за напредување.

27. Земјите на потекло, транзит или дестинација не треба да бараат од работниците, вклучувајќи ги работниците мигранти, лицата што бараат работа и оние што аплицирале за работа, да откриваат информации во врска со ХИВ, за себеси или за другите. Пристапот до ваквите информации треба да биде уреден со правила за доверливост што ќе бидат во согласност со Кодексот практики за заштита на личните податоци на работниците на МОТ од 1997 година, како и другите релевантни меѓународни стандарди за заштита на податоците.

28. Работниците мигранти или лицата што мигрираат заради работа не треба да бидат исклучени од мигрирање од страна на земјите на потекло, транзит или дестинација, врз основа на нивниот реален или претпоставен ХИВ-статус.

29. Членките треба да дефинираат лесно достапни постапки за решавање спорови, кои ќе обезбедат компензација за работниците во случај на прекршување на нивните права наведени погоре.

Безбедност и здравје при работа

30. Работната средина треба да биде безбедна и здрава, со цел спречување на преносот на ХИВ на работното место, земајќи ја предвид Конвенцијата и Препораката за безбедност и здравје при работа, 1981 г., Конвенцијата и Препораката за промотивната рамка за безбедноста и здравјето при работа, 2006 г., како и другите релевантни меѓународни инструменти, како што се упатствата на Заедничката меѓународна канцеларија за трудот и СЗО.

31. Мерките за безбедност и здравје што ќе ги спречат работниците да се изложат на ХИВ на работното место вклучуваат универзални предупредувања, мерки за спречување несреќи и опасности, како што се организациските мерки, техничка контрола и контрола на работните практики, во соодветни случаи, опрема за лична заштита, контролни мерки за животната средина и постекспозициска профилакса, како и други безбедносни мерки за минимизирање на ризикот од инфицирање со ХИВ и туберкулоза, особено во професиите што се најризични, вклучувајќи го секторот на здравствената заштита.

32. Во случај кога има можност за изложување на ХИВ на работното место, работниците треба да бидат информирани и обучени за начините на пренесување и мерките за спречување на изложувањето и инфицирањето. Членките треба да преземат мерки за да обезбедат превенција, безбедност и здравје во согласност со соодветните стандарди.

33. Мерките за подигнување на свеста треба да нагласат дека ХИВ не се пренесува со вообичаен физички контакт и дека присуството на лице што живее со ХИВ не треба да се смета за опасност на работното место.

34. Професионалните здравствени услуги и механизмите на работното место поврзани со безбедноста и здравјето при работа треба да се справуваат со ХИВ и СИДА, имајќи ја предвид Конвенцијата и Препораката за професионалните здравствени услуги, 1985 г., како и упатствата за

здравствените услуги и ХИВ/СИДА на МОТ/СЗО од 2005 година и сите други нивни подоцнежни верзии, како и другите релевантни меѓународни инструменти.

Деца и млади лица

35. Членките треба да преземат мерки за борба против детскиот труд и трговијата со деца, кои можат да резултираат од смрт или заболување на членови од семејството или старателите што се должи на СИДА и за намалување на ранливоста на децата во однос на ХИВ, земајќи ја предвид Декларацијата на МОТ за основните принципи и правата при работа, од 1998 година, Конвенцијата и Препораката за минималната возраст, 1973 г., како и Конвенцијата и Препораката за најлошите облици на детски труд, 1999 г. Треба да се преземат посебни мерки за заштита на овие деца од сексуална злоупотреба и сексуална експлоатација.

36. Членките треба да преземат мерки за заштита на младите работници од ХИВ-инфекција и да ги вклучат посебните потреби на децата и младите во одговорот на ХИВ и СИДА во националните политики и програми. Тие треба да вклучуваат објективно образование за сексуалното и репродуктивното здравје, особено дисеминација на информации во врска со ХИВ и СИДА преку стручни обуки и во програмите и услугите за вработување на младите.

V. Спроведување

37. Националните политики и програми за ХИВ и СИДА и светот на трудот треба:

(а) да се спроведат, во консултации со најрепрезентативните организации на работодавачи и работници и другите засегнати страни, вклучително соодветните јавни и приватни структури за професионално здравје, преку еден или комбинација од следните начини:

(i) националните закони и прописи;

(ii) колективните договори;

(iii) националните и политиките и програмите за активности на работното место; и

(iv) секторските стратегии, со особено внимание на секторите каде што луѓето кои се опфатени со оваа Препорака се изложени на најголем ризик;

(б) да ги вклучат правосудните тела надлежни за прашањата во областа на трудот и административните тела од областа на трудот во планирањето и спроведувањето на политиките и програмите, а во овој контекст треба да им се обезбедат обуки;

(в) да обезбедат мерки во националното законодавство и регулативите за справување со прекршувањето на приватноста и доверливоста и друга заштита што ја предвидува оваа препорака;

(г) да обезбедат соработка и координација меѓу јавните тела и засегнатите јавни и приватни служби, вклучително програмите за осигурување и другите типови програми;

(д) да ги промовираат и да ги поддржат сите претпријатија да ги спроведат националните политики и програми, вклучително преку сопствените мрежи за набавка и дистрибуција, со учество на организации на работодавачи и работници и да обезбедат усогласување на претпријатијата што функционираат во зоните на извоз;

(ѓ) да го промовираат социјалниот дијалог, вклучувајќи консултации и преговори, во согласност со Конвенцијата за трипартитни консултации (Меѓународни стандарди за труд), 1976 г., како и други форми на соработка меѓу владините тела, работодавачите од јавниот и приватниот сектор и работниците и нивните претставници, земајќи ги предвид ставовите на персоналот одговорен за професионалното здравје, специјалистите за ХИВ и СИДА и другите страни, вклучително организациите што ги застапуваат лицата што живеат со ХИВ, меѓународните организации, релевантните организации од невладиниот сектор и националните координативни механизми;

(е) да бидат формулирани, спроведени, редовно ревидирани и ажурирани, земајќи ги предвид најновите научни и општествени случувања и потребата за родово и културно интегрирање;

(ж) да бидат координирани со другите политики и програми од областа на трудот, социјалното осигурување и здравствените политики и програми; и

(з) да обезбедат членките да создадат услови и начини за спроведување, имајќи ги предвид националните околности, како и капацитетот на работодавачите и работниците.

Социјален дијалог

38. Спроведувањето на политиките и програмите за ХИВ и СИДА треба да биде врз основа на соработка и доверба меѓу работодавачите и работниците и нивните претставници и владите, со активно учество на лицата што живеат со ХИВ на нивните работни места.

39. Организациите на работодавачи и работници треба да го промовираат подигнувањето на свеста во однос на ХИВ и СИДА, вклучувајќи превенција и недискриминација преку обезбедување обуки и информации за своите членови. Тие треба да бидат чувствителни во однос на родовите и културните прашања.

Образование, обука, информирање и консултации

40. Обуката, упатствата за безбедност и сите неопходни насоки на работното место поврзани со ХИВ и СИДА треба да бидат обезбедени во јасна и лесно достапна форма за сите работници, а особено, за работниците мигранти, нововработените или неискусните работници, младите работници и лицата што посетуваат обука, вклучувајќи ги и лицата на стаж и приправниците. Обуката, упатствата и насоките треба да ги имаат предвид родовите и културните прашања и да бидат приспособени на карактеристиките на работното место, земајќи ги предвид факторите на ризик по работната сила.

41. Работодавачите, раководителите и претставниците на работниците треба да имаат пристап до најновите научни и социо-економски информации, а каде што е соодветно, до образование и обука за ХИВ и СИДА, со цел да им помогнат при преземањето соодветни мерки на работното место.

42. Работниците, вклучувајќи ги стажантите, лицата на обука и волонтерите, треба да добијат информации за подигнување на свеста и соодветна обука за постапките за контрола на ХИВ-инфекцијата, во контекст на несреќите на работното место и првата помош. Работниците чии занимања ги изложуваат на ризик од изложување на човечка крв, крвни производи или други телесни течности, треба да добијат дополнителна обука за превенција при изложување, постапки за регистрирање состојба на изложување и постекспозициска профилакса.

43. Работниците и нивните претставници треба да имаат право да бидат информирани и консултирани за мерките што се преземаат за спроведување на политиките и програмите поврзани со ХИВ и СИДА на работното место. Претставниците на работниците и работодавачите треба да учествуваат во инспекциите на работното место, во согласност со националната практика.

Јавни служби

44. Треба да се ревидира и, ако е неопходно, да се зајакне улогата што ја имаат во одговорот на ХИВ и СИДА трудовите административни служби, вклучувајќи го трудовиот инспекторат, и правосудните органи надлежни за трудови прашања.

45. Системите на јавното здравство треба да се зајакнат и да бидат во согласност со Насоките за здравствените служби и ХИВ/СИДА на МОТ/СЗО од 2005 година, како и сите подоцнежни верзии, со цел да се овозможи поголем пристап кон превенција, третман, грижа и поддршка, како и намалување на дополнителниот притисок врз јавните служби, особено здравствените работници, предизвикан од ХИВ и СИДА.

Меѓународна соработка

46. Членките треба да соработуваат преку билатерални и мултилатерални договори, со нивно учество во мултилатерален систем или преку други ефикасни средства, со цел да се реализира оваа Препорака.

47. Земјите на потекло, транзит и дестинација треба да преземат мерки да обезбедат пристап до превенција од ХИВ, третман, услуги на грижа и поддршка за работниците мигранти, како и да се склучат договори меѓу засегнатите земји во случај кога тоа е соодветно.

48. Треба да се охрабрува меѓународна соработка меѓу членките, нивните структури задолжени за ХИВ и СИДА и соодветните меѓународни организации и треба да вклучуваат систематска размена на информации за сите преземени мерки за одговор на пандемијата од ХИВ.

49. Членките и мултилатералните организации треба да посветат посебно внимание за координација и неопходните ресурси за задоволување на потребите на сите земји, особено земјите со поголема застапеност, во развивање на меѓународните стратегии и програми за превенција, третман, грижа и поддршка поврзани со ХИВ.

50. Членките и меѓународните организации треба да вложат напори за намалување на цената на набавките од секаков вид, наменети за превенција, третман и грижа за инфекцијата предизвикана од ХИВ и другите опортунистички инфекции и тумори поврзани со ХИВ.

VI. Последователни активности

51. Членките треба да воспостават соодветен механизам или да користат постојни механизам за следење на случувањата поврзани со нивната национална политика за ХИВ и СИДА и светот на трудот, како и да формулираат насоки за нивно усвојување и спроведување.

52. Во механизмот за следење на состојбите поврзани со националната политика, на еднаква основа, треба да бидат вклучени најрепрезентативните организации на работодавачите и работниците. Дополнително, во рамките на механизмот, овие организации треба да се консултираат секогаш, кога тоа е неопходно, имајќи ги предвид ставовите на организациите на лицата што живеат со ХИВ, експертските извештаи или техничките студии.

53. Членките, колку што е можно, треба да прибираат детални информации и статистички податоци и да спроведуваат истражување за развојот на национално и секторско ниво, поврзано со ХИВ и СИДА и светот на трудот, земајќи ја предвид застапеноста на мажите и жените и другите релевантни фактори.

54. Дополнително на известувањето според членот 19 од Уставот на меѓународната организација на трудот, националните извештаи што се поднесуваат до UNAIDS и извештаите во рамките на релевантните меѓународни инструменти би можеле да ги содржат и редовните извештаи за преземените активности врз основа на оваа Препорака.